

Hanke Bruins Slot werd in 2023 buitenlandminister: 'Ook Hamas moet bereid zijn te stoppen met vechten'

INTERVIEW uit het ND, door [Gerard Beverdam](#) en [Niels van den Bovenkamp](#), vrijdag 29 dec. 2023

Net een maand was Hanke Bruins Slot minister van Buitenlandse Zaken, toen Hamas een terreuraanval uitvoerde in Israël en er vervolgens oorlog uitbrak in Gaza. De demissionaire bewindsvrouw kijkt terug op een veelbewogen jaar met óók een oorlog op het Europese continent. 'Rusland probeert de ziel van Oekraïne te raken.'

Minister Hanke Bruins Slot wil dat het geweld in Gaza stopt: 'Maar dan moeten alle partijen, ook Hamas, bereid zijn te stoppen met vechten.' Beeld ministerie van Buitenlandse Zaken

Eén ontmoeting van afgelopen jaar is Hanke Bruins Slot het meest bijgebleven. De minister van Buitenlandse Zaken sprak in Oekraïne met een legercommandant en vroeg hem naar zijn familie. In de bijna twee jaar die hij aan het vechten is, had hij zijn familie slechts een paar dagen gezien. 'Een jongeman met een gezin, die voor zijn land en voor de vrijheid en veiligheid op het Europese continent vecht.' Een foto van de ontmoeting hangt aan de muur op de werkkamer van Bruins Slot, in het ministerie van Buitenlandse Zaken in Den Haag.

Het greep de bewindsvrouw aan, ook omdat zij zelf weet wat het is om lang van huis te zijn. Bruins Slot was van 2007 tot 2010 beroepsmilitair bij de Koninklijke Landmacht. In 2008 werd ze uitgezonden naar Afghanistan, als commandant van een pantserhouwitzer-detachement. Tegelijk is haar situatie van toen onvergelijkbaar met die van Oekraïense militairen nu, haast de minister zich te zeggen. Vechten voor je eigen land is veel intensiever en gaat dieper dan wanneer je als militair wordt uitgezonden voor de vrijheid en veiligheid van mensen in een ander land.

Haar militaire ervaring komt Bruins Slot, die het ministerschap van Binnenlandse Zaken in september verruilde voor dat van Buitenlandse Zaken, nu goed van pas. Bijvoorbeeld als ze op reis in een week tijd vijf verschillende tijdzones aandoet. Als militair leer je dat je elk moment dat het kan je slaap moet pakken, vertelt de minister. Maar ook hoe je moet handelen in acute situaties. Bijvoorbeeld op 7 oktober, toen Hamas terroristische aanvallen uitvoerde op Israël.

Wat gebeurt er op zo'n moment met u?

'Die afschuwelijke eerste beelden van vrouwen op pick-uptrucks en terroristen die lukraak aan het schieten waren, sneden dwars door mijn ziel. Net zoals ieder ander mens raakt mij dat. Tegelijkertijd is het op zo'n moment ook direct zaak om internationaal contact te gaan zoeken. Met buurlanden als Egypte, maar ook met Israël zelf. Wat zien jullie gebeuren? Wat kunnen we doen? En wat moet er gebeuren om het geweld te stoppen? Het is heel belangrijk om te zorgen dat je dan internationaal meteen aanwezig bent.'

Inmiddels zijn we enkele maanden vol oorlog en geweld verder. Bij een VN-motie over een humanitair staakt-het-vuren in Gaza onthield Nederland zich recent van een stemming. Wat was de reden?

'Nederland is voorstander van een tijdelijk humanitair staakt-het-vuren dat uiteindelijk ook moet leiden tot het stoppen van het afschuwelijke geweld. Maar dan moeten alle partijen, ook Hamas, bereid zijn te stoppen met vechten.

'Er leven in onze samenleving verschillende opvattingen over dit conflict. Dat zie je ook terug bij mensen die werken voor de Rijksoverheid.'

Wij hebben zo heel duidelijk gemaakt waar wij als Nederland voor staan, als men onze steun voor een resolutie wil. We willen een veroordeling van Hamas voor het terroristische geweld, vrijlating van de gegijzelden en terughoudend handelen van Israël. In plaats van grootscheepse aanvallen moet Israël zorgen voor chirurgische precisieaanvallen. Het Israëlische geweld op de Westelijke Jordaanoever moet ook echt stoppen en er moet alles op alles gezet worden om humanitaire hulp te bieden aan de Palestijnen. Inmiddels is er een VN-resolutie die al die onderdelen wel bevat en die we dus wél kunnen steunen.'

Op uw eigen ministerie is er onvrede over de positie die Nederland inneemt. Vorige week demonstreerden uw eigen ambtenaren voor de deur van het ministerie voor een staakt-het-vuren. Hoe gaat u daarmee om?

'Er leven in onze samenleving verschillende opvattingen over dit conflict. Dat zie je ook terug bij mensen die werken voor de Rijksoverheid. De taak van ambtenaren is om vanuit hun professionele opvatting de minister zo goed mogelijk te adviseren. Maar mensen die bij de overheid werken, hebben natuurlijk ook hun eigen opvattingen over gebeurtenissen in de wereld. Dat is ook zo rond een thema als klimaat. Ook ambtenaren hebben het recht om te demonstreren. Ik kan me voorstellen dat je ook als ambtenaar soms uiting wil geven aan bepaalde sympathieën of gevoelens.'

Ook voor de deur van het eigen ministerie?

'Het lokaal gezag gaat over waar demonstraties plaatsvinden.'

Maar vindt u dat het kan: als ambtenaar demonstreren op de stoep van het ministerie waar je werkt?

‘Ik vind dat ambtenaren én vol overtuiging hun werk kunnen doen én dat zij daarnaast de ruimte hebben om zich als privépersoon uit te spreken. Het is hun verantwoordelijkheid om die twee zaken gescheiden te houden. En uiteindelijk is het aan de politiek om de koers te bepalen.’

expansiedrift

Met het uitbreken van de oorlog in Israël en Gaza verslapt wereldwijd de aandacht voor de oorlog in Oekraïne. Een ontwikkeling die grote gevolgen kan hebben, waarschuwt Bruins Slot. De oorlog in Oekraïne gaat ook over de veiligheid en stabiliteit van heel Europa, onderstreept de minister.

U vreest dat Oekraïne niet het eindstation van Poetins expansiedrift is?

‘Als Oekraïne de strijd verliest, dan verwacht ik niet dat Rusland het daarbij houdt. Denken dat het daarna ophoudt, is een onderschatting van de situatie en van Poetin. Hij wacht tot onze aandacht naar andere zaken gaat en probeert op die manier de machtspositie van Rusland terug te krijgen.

Daarom vind ik het ook zo goed dat we Oekraïne als kabinet dit jaar 2,5 miljard euro hebben gegeven voor de wederopbouw en militaire steun. Bovendien is het belangrijk dat wordt gestart met de onderhandelingen over de toetreding van Oekraïne tot de Europese Unie. Er was één iemand geweest die de champagne had opengetrokken als Europa dat besluit niet had genomen. En dat was Poetin.’

Wereldwijd is steun aan Oekraïne niet meer zo vanzelfsprekend als aan het begin van de oorlog. We zien toenemende discussie in de Verenigde Staten en in Europa. Baart dat u zorgen?

‘We moeten duidelijk blijven communiceren waarom het zo belangrijk is dat we een land dat gevoelsmatig ver weg kan zijn, toch blijven steunen in de strijd. Die steun is belangrijk omdat de oorlog ook effecten heeft op onze veiligheid en vrijheid.

‘Een nieuw kabinet zal zijn eigen aandachtsgebieden hebben en daarin zijn eigen Oekraïne-afwegingen maken.’

Landen die dicht bij Rusland liggen, merken elke dag de gevolgen van de oorlog. Rusland stuurt asielzoekers naar Finland om dat land te destabiliseren. En de Baltische staten voelen de dreiging en het gevaar bijna aan den lijve. Daar is dat gesprek met de samenleving minder nodig.’

Ook in Nederland zijn de politieke verhoudingen ingrijpend veranderd. De PVV, intussen de grootste partij, liet zich meerdere keren kritisch uit over steun aan Oekraïne.

‘In het eerste debat met de nieuwe Tweede Kamer bleek dat er nog steeds een brede Kamermeerderheid voor steun aan Oekraïne is. Dat vond ik erg mooi. Vorige week hebben we als kabinet het besluit genomen om de eerste achttien F-16’s gereed te maken voor Oekraïne. Die zijn van essentieel belang om de luchtverdediging op orde te houden.’

PVV-leider Wilders is een fel tegenstander van die levering van F-16’s. Hij beschouwt ze als aanvalswapens waarmee Nederland de oorlog wordt ingerommeld.

‘Op dit moment beslist het kabinet nog om het wel te doen. Een nieuw kabinet zal zijn eigen aandachtsgebieden hebben en daarin zijn eigen Oekraïne-afwegingen maken. Zoals ik het nu zie, is er in de Kamer een brede meerderheid voor steun aan Oekraïne.’

Kan de oorlog in Oekraïne in 2024 eindigen?

‘Oekraïners zijn uiteindelijk degenen die zelf kunnen beslissen of zij tot vredesonderhandelingen willen overgaan. Maar de huidige realiteit is dat nog grote delen van hun land worden belegerd.’

Bruins Slot ontmoet Oekraïense veiligheidstroepen. - Beeld ministerie van Buitenlandse Zaken

Is er een reëel perspectief op winst van Oekraïne op het slagveld?

‘Het is allereerst heel erg knap dat ze staan waar ze nu staan. Ik hoor weleens cynische geluiden over het feit dat de Oekraïners de afgelopen tijd geen extra gebied hebben weten te heroveren. Maar als je ziet hoe groot de Russische oorlogsmachine is en hoe de oorlogsindustrie daar de afgelopen periode is verstevigd, dan mag je veel waardering en ontzag hebben voor de Oekraïners.’

U bent recent nog naar Oekraïne gereisd en sprak daar ook met president Zelensky. Wat heeft u daar gezien?

‘Ik ben er twee dagen geweest en dat gaf mij ook de mogelijkheid om het land zelf in te gaan, bijvoorbeeld naar Boetsja. Daar hebben afschuwelijke massaslachtingen plaatsgevonden en zijn kinderen ontvoerd. Kinderen ontvoeren doet Rusland overigens heel bewust, inmiddels zijn het er ruim twintigduizend. Die kinderen mogen geen Oekraïens meer spreken en er wordt alles aan gedaan om hun Oekraïense identiteit weg te nemen.

‘Ik heb als militair geleerd dat het uitmaakt of je iets van papier tot je neemt of dat je in het veld zelf gaat kijken.’

Er wordt dus niet alleen militair gevochten, maar er wordt door Rusland ook geprobeerd om de ziel van Oekraïne te raken. Het gesprek wat ik met president Zelensky had, was waardevol, maar het meest waardevol was het om met Oekraïners zelf te spreken.’

Heeft dat bezoek uw blik op de oorlog veranderd?

‘Ik heb als militair geleerd dat het uitmaakt of je iets van papier tot je neemt of dat je in het veld zelf gaat kijken. Ik heb gezien welke ellende de Russen daar achterlaten. Mijnen gemaskeerd als kleine, beschilderde, vlinderachtige dingetjes, zodat kleine kinderen ze oppakken. Boobytraps in koelkasten,

zodat mensen die terugkomen in hun appartementen een ontploffing krijgen als ze de koelkast opendoen. Rusland probeert heel bewust de bevolking zelf te raken.'

We hebben het over twee grote oorlogen gehad. Zijn er zaken of conflicten die op het wereldtoneel worden vergeten op dit moment?

'Soedan! Daar vindt op dit moment echt een afschuwelijke oorlog plaats die kinderen en vrouwen raakt en waar weinig aandacht voor is. Ik heb de afgelopen vier maanden achttien landen bezocht, waar overal grote vraagstukken spelen. Dat gaat van dreigingen in de Zuid-Chinese zee tot dreiging vanuit Noord-Korea. Bij alles proberen we met de internationale gemeenschap oplossingen te zoeken.'

U wordt als minister geconfronteerd met veel ellende en geweld. Is het mogelijk dit gesprek hoopvol te eindigen?

'Ja, want overal waar ik kom, ontmoet ik veerkrachtige mensen die op zoek zijn naar een samenleving van vrede en stabiliteit. Omdat dat de beste toekomst voor hun kinderen is. En als het gaat over het afschuwelijke conflict tussen Israël en Hamas: er is ook een internationale gemeenschap met veel landen die willen werken aan een tweestatenoplossing. Dat zal niet van vandaag op morgen gebeuren, maar het feit dat we het met elkaar proberen, geeft hoop. Zelf probeer ik daarin namens Nederland mijn bijdrage te leveren. Door het goede te doen en dienstbaar te zijn.'

Hanke Bruins Slot

Hanke Gerdina Johanette Bruins Slot werd in 1977 geboren in Apeldoorn. Op 5 september van dit jaar verruilde zij het ministerie van Binnenlandse Zaken voor dat van Buitenlandse Zaken, om Wopke Hoekstra op te volgen die Eurocommissaris is geworden. 'CDA-leider Henri Bontenbal deed een dringend beroep op me en gaf me een weekend de tijd om erover na te denken.' Van 2007 tot 2010 was ze beroepsmilitair en in 2008 werd ze uitgezonden naar Afghanistan als pelotonscommandant. Vanaf 2010 was Bruins Slot negen jaar Kamerlid voor het CDA, voordat ze in 2019 gedeputeerde werd in de provincie Utrecht. Bruins Slot hockeyde enkele jaren op hoog niveau en is getrouwd met Mireille.

<https://www.nd.nl/nieuws/politiek/1206357/hanke-bruins-slot-werd-in-2023-buitenlandminister-ook-hamas-m#/reader>